Euroopan unionin rahoittama

EMN Suomen konferenssi 2026

Pitkäjänteinen visio ja strategia maahanmuuttoon? – Tavoitteena yhtenäisempi ja tehokkaampi maahanmuuttohallinto Suomessa

Suomella on vastassaan monenlaisia koko yhteiskuntaa koskettavia haasteita, jotka linkittyvät maahanmuuttopolitiikkaan tavalla tai toisella. Väestö ikääntyy ja huoltosuhde kasvaa. Suomen luonnollinen väestönkasvu käytännössä päättyi 2010-luvun puolivälissä ja maahanmuutto selittääkin, miksi työvoiman ja väestön määrä Suomessa ei ole kääntynyt laskuun.

Suomessa on tällä hetkellä korkea työttömyys, mutta pitkällä aikavälillä työmarkkinat tarvitsevat kansainvälistä työvoimaa. Eläkkeelle siirtyy 880 000 ihmistä vuoteen 2038 mennessä mikä vastaa 37% koko nykyisestä työllisestä työvoimasta. Edes täystyöllisyyden saavuttaminen ilman maahanmuuttoa ei riitä ylläpitämään työllistä työvoimaa nykyisen kokoisena 10-15 vuoden ajanjaksolla. Vaikka työtehtävät muuttuvat digitalisaation ja automaation myötä, monet yhteiskunnalle kriittiset alat kuten sosiaali- ja terveysalan työt tulevat tarvitsemaan ihmisiä myös jatkossa. Näin arvioi MDI ”Tulevaisuuden tekijät” hankkeessaan.

Toisaalta työmarkkinoiden kansainvälistyminen on nostanut tietoisuuteen työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan ilmiöinä, jotka koskettavat erityisesti ulkomaalaisia työntekijöitä. Hyväksikäyttöä tunnistetaan yhä useammilla aloilla. Näin ollen työmarkkinoiden kansainvälistyminen linkittyy myös työsuojeluun ja poliisin työhön.

Muuttoliikeasioita käsitellään yhä enemmän myös geopoliittisena kysymyksenä esimerkiksi maahantulon välineellistämisen kaltaisten hybridiuhkien myötä. Niinpä muuttoliikeasiat koskettavat myös ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa entistä enemmän.

Paikallisilla yhteisöillä, kuten kunnilla, on entistä suurempi vastuu kotoutumisesta, mikä heijastuu koko maan tulevaisuuteen. Etlan raportin mukaan maahanmuuton vaikutukset yhteiskunnalle ovat positiivisia riippuen maahanmuuton tyypistä ja aikajänteestä. Työperusteinen ja korkeasti koulutettu maahanmuutto tuottaa nopeastikin positiivisia julkistaloudellisia vaikutuksia, kun taas humanitaarinen maahanmuutto on alkuvaiheessa

EUROOPAN MUUTTOLIIKEVERKOSTO
Maahanmuuttovirasto
PL 10, 00086 MAAHANMUUTTOVIRASTO
puh. 0295 430 431
faksi 0295 411 720
www.emn.fi

EUROPEISKA MIGRATIONSNÄTVERKET
Migrationsverket
PB 10, 00086 MIGRATIONSVERKET
tfn 0295 430 431
fax 0295 411 720
www.emn.fi

EUROPEAN MIGRATION NETWORK
Finnish Immigration Service
P.O.Box 10, 00086
FINNISH IMMIGRATION SERVICE
tel. +358 295 430 431
fax +358 295 411 720
EMN http://ec.europa.eu/emn

julkistaloudellisesti raskasta, vaikka vaikutukset voivat parantua tehokkaan kotoutumisen myötä. Niinpä paine saada kotoutuminen toimimaan entistä paremmin vain kasvaa.

Ihmisten liikkuvuus leikkaa läpi yhteiskunnan toimintojen koskettaen niin kansainvälisen politiikan suuria linjoja, kansallisia työmarkkinoita kuin myös paikallisia yhteisöjä. Maahanmuutto aihealueena on myös viime vuosina voimistanut poliittisia jakolinjoja useimmissa OECD-maissa. Keskustelussa sekoittuvat useat eri näkökulmat: kasvu, työvoima ja innovaatiot, kulttuurillinen identiteetti, maahanmuuton vaikutukset julkistalouteen, hyvien väestösuhteiden ylläpito, globaalit konfliktit ja maahanmuuton kytkös turvallisuuspolitiikkaan sekä kansainvälisen pakolais- ja turvapaikkajärjestelmän toimivuus.

Kestävän maahanmuuttopolitiikan on oltava kokonaisvaltaista

Julkisessa keskustelussa säännöllisesti nouseva kuva maahanmuutosta kehystää ilmiön eräänlaisen kahtiajaon kautta. Maahanmuuttoon kriittisesti suhtautuvat tahot korostavat maahanmuuttoa julkistaloudellisena taakkana, kansallisena turvallisuusriskinä ja yhteiskunnallisen koheesion järkyttäjänä. Maahanmuuton puolestapuhujat vetoavat työvoimapulaan, väestön ikääntymiseen sekä kansainvälisiin humanitäärisiin velvoitteisiin.

On selvää, että näkemyseroja maahanmuutosta tulee aina esiintymään yhteiskunnassa. Lainsäädännön ja hallinnon tasolla yhteiskunnan tulisi kuitenkin tavoitella mahdollisimman pitkäjänteistä ja johdonmukaista näkemystä maahanmuuttopolitiikasta. Myös kansliapäälliköt korostivat yhteisessä virkapuheenvuorossaan ”Valintojen Suomi” tarvetta sopia johdonmukaisista maahanmuuttopolitiikan päälinjoista, jotka kestävät aikaa.

Maahanmuutto ei ole erillinen politiikan lohkonsa, vaan se koskettaa useita eri politiikan aloja, kuten työvoimaa, kotoutumista, turvallisuutta ja ulkosuhteita. Toimiva maahanmuuttopolitiikka vaatiikin siksi kokonaisvaltaista lähestymistapaa ja laaja-alaista strategiaa.

Maahanmuuttopolitiikan siiloutuneisuus on monessa maassa tunnistettu ilmiö: Euroopan muuttoliikeverkoston raportissa kartoitettiin EU- ja OECD-maiden maahanmuuttostrategioita. Raportin mukaan Suomella on vain sektorikohtaisia strategioita maahanmuuttoon ja yleisestikin ottaen laaja-alaisia strategioita on vain 11 EU-maassa 25 raporttiin vastanneesta maasta. Erityismainintana raportti nostaa Alankomaat, joka on ainoa raportoinut maa, joka on sisällyttänyt kaikki alakohtaiset (sektorikohtaiset) strategiansa yhteen laajaan kokonaisvaltaiseen strategiaan.

EUROOPAN MUUTTOLIIKEVERKOSTO
Maahanmuuttovirasto
PL 10, 00086 MAAHANMUUTTOVIRASTO
puh. 0295 430 431
faksi 0295 411 720
www.emn.fi

EUROPEISKA MIGRATIONSNÄTVERKET
Migrationsverket
PB 10, 00086 MIGRATIONSVERKET
tfn 0295 430 431
fax 0295 411 720
www.emn.fi

EUROPEAN MIGRATION NETWORK
Finnish Immigration Service
P.O.Box 10, 00086
FINNISH IMMIGRATION SERVICE
tel. +358 295 430 431
fax +358 295 411 720
EMN http://ec.europa.eu/emn

Kattava maahanmuuttostrategia sisältää useita osa-alueita tai koko muuttoliikkeen kirjon. Siihen voi kuulua:

- maahanmuuttoon liittyvät kysymykset (laillinen ja säännösten vastainen maahanmuutto, työvoimapula, kansainvälinen suojelu, vastaanotto ja kotoutuminen)
- maastamuuttoon liittyvät kysymykset (diasporan osallistaminen ja uudelleenkotoutuminen) sekä
- maan sisäinen muuttoliike.

Kestävä ja yhteiskuntaa tukeva maahanmuuttopolitiikka eli nk. whole-of-government approach edellyttää pitkäjänteisyyttä, poikkileikkaavuutta ja politiikan johdonmukaisuutta (policy coherence). Tämä tarkoittaa, että eri hallinnonalat ja virastot:

- kehittävät ja toteuttavat maahanmuuttopolitiikkaa yhdessä
- varmistavat, että yhdellä sektorilla tehtävät päätökset eivät aiheuta haitallisia vaikutuksia toisella sektorilla sekä
- pyrkivät sovittamaan yhteen eri sidosryhmien mahdollisesti hyvinkin erilaiset intressit ja tavoitteet (esim. työmarkkinoiden tarpeet vs. turvallisuus).

Myös kansainvälinen yhteisö on peräänkuuluttanut kokonaisvaltaista lähestymistapaa maahanmuuttoon. Euroopan unionin muuttoliike- ja turvapaikkasopimus eli pakti korostaa strategisen, kattavan ja johdonmukaisen lähestymistavan merkitystä muuttoliikkeen hallinnassa. Esimerkiksi asetuksen (EU) 2024/1351 artikla 7 edellyttää jäsenmailta maahanmuuttostrategian laatimista. EU pyrkii käsittelemään maahanmuuttoa kokonaisvaltaisesti ja läpileikkaavasti kautta hallinnonalojen ja edellyttää sitä myös jäsenmailta.

EMN-konferenssi kokoaa asiantuntijat pohtimaan yhteisiä näkemyksiä

Maahanmuuttopolitiikka Suomessa on perustunut perinteisesti hallituksen linjauksiin, EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaan sekä kansainvälisiin sopimuksiin. Se on muovautunut sarjana reaktioita suurempiin kansainvälisiin kehityskulkuihin. Mikä on jäänyt vähemmälle huomiolle, on oma jaettu visio eri yhteiskuntasektoreiden yhteisistä tavoitteista maahanmuutolle. Siksi tarvitaan syvällistä pohdintaa sen eri ulottuvuuksista ja ennen kaikkea roolista Suomen tulevaisuuden rakentamisessa.

Euroopan muuttoliikeverkoston Suomen yhteyspisteen vuoden 2026 kansallinen konferenssi kokoaa yhteen päättäjiä, virkamiehiä ja tutkijoita pohtimaan suuntaviivoja sille, miltä jaettu visio Suomen maahanmuuttopolitiikasta voisi näyttää.

EUROOPAN MUUTTOLIIKEVERKOSTO
Maahanmuuttovirasto
PL 10, 00086 MAAHANMUUTTOVIRASTO
puh. 0295 430 431
faksi 0295 411 720
www.emn.fi

EUROPEISKA MIGRATIONSNÄTVERKET
Migrationsverket
PB 10, 00086 MIGRATIONSVERKET
tfn 0295 430 431
fax 0295 411 720
www.emn.fi

EUROPEAN MIGRATION NETWORK
Finnish Immigration Service
P.O.Box 10, 00086
FINNISH IMMIGRATION SERVICE
tel. +358 295 430 431
fax +358 295 411 720
EMN http://ec.europa.eu/emn

Konferenssin tavoitteena on edistää vuoropuhelua eri tahojen välillä ja löytää uusia näkökulmia siihen, miten maahanmuuttopolitiikka voitaisiin integroida entistä tiiviimmin osaksi yhteiskunnan toimintoja läpileikkaavana teemana ja mistä löytyy se yhteinen maaperä, jolle voisimme Suomen maahanmuuttopolitiikan jatkossa rakentaa.

Tietoa EMN:stä

Euroopan muuttoliikeverkosto (European Migration Network, EMN) perustettiin Euroopan unionin neuvoston päätöksellä 14.5.2008. Euroopan unioni rahoittaa Euroopan muuttoliikeverkostoa. EMN tuottaa ajantasaista, puolueetonta, luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa maahanmuutto- ja turvapaikka-asioista verkoston jäsenmaissa politiikan suunnittelun tueksi Euroopan unionissa. EMN levittää keräämäänsä ja analysoimaansa vertailutietoa päätöksentekijöiden ja viranomaisten lisäksi myös laajalle yleisölle.

EUROOPAN MUUTTOLIIKEVERKOSTO
Maahanmuuttovirasto
PL 10, 00086 MAAHANMUUTTOVIRASTO
puh. 0295 430 431
faksi 0295 411 720
www.emn.fi

EUROPEISKA MIGRATIONSNÄTVERKET
Migrationsverket
PB 10, 00086 MIGRATIONSVERKET
tfn 0295 430 431
fax 0295 411 720
www.emn.fi

EUROPEAN MIGRATION NETWORK
Finnish Immigration Service
P.O.Box 10, 00086
FINNISH IMMIGRATION SERVICE
tel. +358 295 430 431
fax +358 295 411 720
EMN http://ec.europa.eu/emn